

γ.) Si ex veris perfectionibus divinis falsa confectaria deducantur veluti si vana quærantur miracula, vel e divina bonitate & providentia quis inferret, non opus esse industria nostra. *Vid. Salust. Cat. 56.*

CCCXVIII. Religionis naturalis maximus est usus, siquidem confirmat religionem revelatam, veramque a spuria discernit; nam omnis, quæ cum ratione pugnat revelatio, ea a veritate penitus abhorret. Præterea religio naturalis eos quoque, qui auctoritatem non agnoscunt sacrarum litterarum, aliquo tamen vinculo & fræno coercere potest.

C A P U T I X.

De officiis erga seipsum.

CCCXIX Homo obligatur Dei finibus convenienter vivere, atque appetere, quod sibi bonum est, sive ad status sui perfectionem & felicitatem conari, adeoque se amare, quatenus id ad divinæ gloriæ illustrationem tendit; ergo existunt officia, quæ homo sibi ipsi debet.

CCCXX. Constat homo anima, corpore, statuque externo, quo res, atque existimatio referuntur. Quilibet ergo studere debet, ut α) bona animi, β) bona corporis, & γ) bona status externi, quæ in potestate ipsius sunt, consequatur, & mala evitet.

CCCXXI. Qui nescit, quibus facultatibus sit instructus, & quarum perfectionum capax sit

fit aut imperfectionum, is, quæ sibi bona sunt, appetere, & quæ mala, fugere nequit; tenetur igitur quivis seipsum noscere, & alios simul spectare, qua ratione perfectiores fiant aut imperfectiores.

CCCXXII. Perfectio animæ petitur a cultura facultatis cognoscitivæ, & omnium ejus partium tam superiorum, quam inferiorum, nimirum ut veritatibus & præcipue boni mali-que notitia imbuamur, ignorantiam vero, errorem, & confusionem in cognitione depellamus. Hinc generatim danda est opera, ut vitetur facultatum neglectus, aut dissensus in agendo; Speciatim vero ut ea addiscantur, quæ ad statum & finem cujusvis particularem pertinent. Fieri enim non potest, ut in tanta humani ingenii imbecillitate & brevitate vitæ distinctam omnium disciplinarum vel artium cognitionem acquiramus. Quare necessaria utilibus, utilia vero jucundis præferenda sunt.

CCCXXIII. Eadem cura haberi debet facultatis appetitivæ, ut determinetur ad appetendum per verum bonum, ad averfandum per verum malum, adeoque etiam affectus, qui ex cognitione confusa ortum trahunt, compescantur. v. Papin. Stat. Theb. L. X. v. 626.

CCCXXIV. Obligatio ratione corporis est pariter duplex. Vel generalis, & communis, ut omnes ejus partes ac membra apta fiant ad suas functiones, adeoque sana conserventur, simulque, agilitate & decora quadam ele-
gan-

gantia gaudeant; vel *specialis* ac propria, ut illi adquirantur corporis habitus, qui finibus & circumstantiis cujuslibet congruunt.

CCCXXV. Et quum dato jure & obligatione ad finem etiam jus & obligatio ad media competat, patet: jus cuique dari ad cibum & potum necessarium, ac salubrem, ad medicamenta, vestes, habitationem, & quæ hujus sunt generis, atque ut eadem acquirat & impendat, quemlibet obligari.

CCCXXVI. Vetita vero semper est *autochiria*, seu sui ipsius occisio. Autochir enim violat legem fundamentalem: *perface te*; stationem suam deserit sine jussu imperatoris Dei; ejusque adeo gloriam desperatione maxime obsecurat, quemadmodum ipsi Ethnici, Pythagoras, Plato, Aristoteles, Cicero ac Cæsar agnoverunt. *v. Cic. Somn. Scipion. c. III.*

CCCXXVII. Nec obstat, quod mors sæpe malum minus esse, ergo præferri posse videatur. Major etenim hominis imperfectio physica cogitari non potest, quam naturæ humanæ dissolutio, quum omnis perfectio corporis præsentis perdatur. Quod vero Samson se ipsum occiderit, ille id non proprio motu fecit, sed quia *sanctus Spiritus latenter id jusserat*, se ruina suppressit, ut puniret Dei contemptores. *Augustin de Civit. Dei I. c. 21.*

CCCXXVIII. Quoniam quæ usibus nostris adeoque animæ & corporis perfectioni inserviunt, *res* vocantur, sive *corporales* sint, quæ tangi
pos-

possunt, sive *incorporales*, quæ tangi non possunt; etiam obligatio nobis incumbit res comparandi externas sive *necessarias*, sive *utiles*, sive *voluptuarias*, quæ ad innoxiam jucunditatem pertinent. Ita tamen, ut bonum majus minori, adeoque & hic res *necessariæ* utilibus, utiles voluptuariis antecellant.

CCCXXIX. *Labor* est opera, quæ rebus corporalibus vel incorporalibus producendis impenditur. Quum igitur hasce acquirere obligemur, sequitur, ut etiam laborem amplecti teneamur, & pigritiam, ac otium fugere, quod est vacatio a labore. Nec tamen propterea semper laborandum est, siquidem nimius labor vires frangit, & operæ impediuntur futuræ; frui ergo licet honesta quiete atque jucunditate *Cicer. off. I. 29.*

CCCXXX. *Vitæ genus* est status, in quo certas operas ac labores obire obligamur. Quum nemini sit otium, nec quisquam aptus sit ad omnes labores, evidens est, certum vitæ genus ab omnibus eligi debere. Illud scilicet, in quo majores perfectiones efficere idonei sumus. Quemadmodum id ex animi & corporis viribus, impulsu genii, conditione natalium, auctoritate parentum, bonis fortunæ, aliisque opportunitatibus colligitur. *Pres. Sat. III. 71.*

CCCXXXI. *Fama* est judicium aliorum de nostra perfectione vel imperfectione. *Bona* igitur est vel *mala*. *Fama bona*, si verbis declaratur, *laus*, si factis, *honor*, consentiens ve-

ro laus bonorum & peritorum gloria nominantur.

CCCXXXII. Quum laus & honor non sit in potestate nostra, propter solum hunc finem agere non debemus. Quum tamen cuique incumbat sui ipsius perfectio, quisque etiam obligatur ita agere, ut laude atque honore dignus videatur, non modo ob *virtutes intellectuales*, sed etiam præcipue ob *virtutes morales*. Quæ vero bona a nostro non pendent arbitrio, neque nobis possunt imputari, ea veram laudem haud merentur.

CCCXXXIII. Concurfus caufarum minime prævisus ad effectum nobis bonum, vel malum, dicitur *fortuna*. Est porro vel *secunda*, vel *adversa*, neutra tamen in nostra potestate. Quare nec prosperæ nimis fidere, nec in adversa animum adjicere debemus. Ne tamen fortuna adversa nos præter opinionem nimis conturbet, necessaria est *præparatio ad futuros casus*.

CCCXXXIV. Perfectio nostra consistit in perfectione animæ, corporis, & status externi; qui ergo officia illa sejungit, suam perfectionem nec producit, nec conservat, ergo non sunt separanda. Quare non ita studendum corpori, ut animus negligatur, aut status externus, vel vicissim.

CCCXXXV. Vulgo quidem dicitur: *necessitas non habet legem*. Ast id verum est, si necessitas sit *absoluta*, & non adsit libertas agendi,

di, adeoque impossibile fit contrarium. Ita lex sumendi cibum non obligat, si naufragium passus nihil, quo vescatur, reperire possit. Ubi vero necessitas est *hypothetica & cum ad-junctione*, ut etiam oppositum fieri possit, tunc adest collisio, & porro lex fortior vincet debiliorem.

CCCXXXVI. Quamobrem I. officia, quæ menti debentur, in collisione præferenda sunt officiis erga corpus. II. Officia erga corpus anteponenda iis, quæ ratione opum sunt observanda. Proin membrum potius erit amputandum, quam ut vitæ fiat jactura; denique mors incerta potius quam certa eligenda.

CCCXXXVII. Officia erga Deum affirmativa non obligant, nisi data occasione; ergo officia necessitatis, aut etiam magnæ utilitatis erga seipsum in collisione illis erunt præferenda. Siquidem & alio tempore & modo officia erga Deum affirmativa præstari possunt. Ita die festo hosti resistere, aut messem secus perituram colligere licet.

CCCXXXVIII. Quodsi officia erga Deum negativa sint, vita potius amittenda est, quam ut gloria Dei obscuretur, ne lex minus fundamentalis legi in omni serie fundamentali præferatur. Vitæ enim conservatio illa tantum ratione nos obligat, qua medium est, divinas perfectiones manifestandi; ubi igitur tale medium esse desineret, etiam obligatio cessat. Quare mori potius debuerunt Ecclesiæ marty-

tyres, quam vel minimum a recto Dei cultu
discedere. v. *Juven. Sat. VIII. v. 81.*

CAPUT X.

*De officiis erga alios humanitatis seu
imperfectis.*

CCCXXXIX. Officia erga alios diximus
alibi esse vel perfecta vel imperfecta; prout
aut tantum non detrahimus aliorum perfectio-
nibus, aut eas quoque pro virili augemus.
Utraque porro vel *universalia* sunt ac absoluta,
vel *particularia* & hypothetica, quæ ex aliquo
peculiari statu simul pendent.

CCCXL. Inde vero generatim cognoscen-
tur, quia non modo Dei voluntas ac finis est,
ut uni æque ac alteri bene sit consultum, cui
fini utique *Solipsismus*, seu Egoismus moralis
repugnat, sed etiam quia nostra perfectio
obtineri sine aliorum auxilio non potest.
Danda igitur opera, primo ut & aliis bona
impertiamur, sicque eos invitemus ad felici-
tatem nostram promovendam, dein ut a
malo illis inferendo absteineamus, ne conen-
tur efficere nostram infelicitatem.

CCCXLI. Unde consequitur, ut nobis præ-
cepta sit *Philanthropia universalis*, *humanitas*, *candor*,
comitas, *festivas*, *civilitas* & *miseriordia*,
prohibita vero sit *Misanthropia*, *inhumanitas*, *in-*
vidia, *inurbanitas* & vitia cetera contraria, ut
sic